Politieke avond Westerveld

Voorstel Vergadering van 1 maart 2022

Vaststellen Grondstoffenplan 2022-2025 en Uitvoeringsplan 2022 - Besluitvorming College/besluitvorming Raad

Auteur

Beknopte samenvatting
Vanuit de visie 'Samenwerken aan duurzaamheid' werkt Westerveld toe naar een circulaire gemeente in 2050.
In 2017 hebben we ons gecommitteerd aan de VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof). De VANG-doelstelling voor 2020 was maximaal 100kg restafval per inwoner per jaar, met een afvalscheidingspercentage van 75%. Het afvalscheidingspercentage van Westerveld was in 2020 79%. De hoeveelheid restafval per inwoner bedroeg 121kg, waarmee de VANG-doelstelling dus deels behaald is. Westerveld wil hiermee verder, naar uiteindelijk 30 kilo huishoudelijk restafval per inwoner per jaar, zoals de VANG-doelstelling van 2025 voorschrijft. Dit Grondstoffenplan zet de context en kaders uiteen waarbinnen we de komende jaren willen werken aan een volgende stap op de weg naar een circulair Westerveld. Het Uitvoeringsplan 2022 zet in op het vergroten van de bewustwording, het optimaliseren van de dienstverlening en het nog verder verminderen van de hoeveelheid restafval.

Besluit

Besluitpunt 1
Vaststellen van het 'Grondstoffenplan 2022-2025';
Besluitpunt 2
Vaststellen van het 'Uitvoeringsplan 2022: 'Bewustwording, optimale dienstverlening en diftar';
Besluitpunt 3
Kennis nemen van de berekening op hoofdlijnen invoering diftar;
Besluitpunt 4
Instemmen met het invoeren van diftar op 1 januari 2023;
Besluitpunt 5
Kennis nemen van de uitkomsten van de infoquête afvalscheiding Westerveld;
Besluitpunt 6
Instemmen met het structureel beschikbaar stellen van € 55.000 voor de garantiesubsidie oud papier en het opschalen van het project zwerfvuil en dit voor 2022 te verwerken in de Voorjaarsrapportage 2022. Voor 2023 wordt de dekking meegenomen in de afvalstoffenheffing voor 2023;
Besluitpunt 7
Instemmen met het incidenteel beschikbaar stellen van € 30.000 om uitvoering te geven aan het 'Uitvoeringsplan 2022' en dit te verwerken in de Voorjaarsrapportage 2022 .

Motivering

Aanleiding en context
Nederland streeft naar een circulaire economie in 2050. Westerveld ziet het als haar verantwoordelijkheid om aan deze ambitie bij te dragen. Dit vanuit het volle besef dat onze natuurlijke grondstoffen eindig zijn en het gebruik van nieuwe grondstoffen voor producten een grote weerslag heeft op ons milieu, bijvoorbeeld door het hoge energie- en waterverbruik en de CO_2-uitstoot.
Dit is geen gemakkelijke opgave. Circulariteit vraagt investeringen in een tijd waarin veel andere zaken ook om aandacht, tijd en middelen vragen. Ook is de markt van afval en grondstoffen sterk in beweging en brengen grondstoffen niet altijd (op de korte termijn) geld op. Circulariteit is vooralsnog een kwestie van een lange adem. Desalniettemin is het een opgave waaraan Westerveld zich committeert, zoals ook vastgesteld in de visie 'Samenwerken aan duurzaamheid'.
De ambitie om volledig circulair te worden vraagt inzet vanuit diverse domeinen. In dit plan ligt de focus op huishoudelijk afval en grondstoffen, omdat de gemeente hier een zorgplicht voor heeft en diverse manieren heeft om hier invloed op uit te oefenen. Daarnaast heeft de gemeente ook de zorgplicht voor afval in de publieke ruimte. Zwerfvuil is dus ook een onderwerp in dit plan.
Bedrijfsafval is de verantwoordelijkheid van bedrijven zelf. Hoewel het verminderen en hoogwaardig hergebruiken van bedrijfsafval een belangrijk aspect is in de transitie naar een circulaire economie, gaat dit plan hier niet verder op in. Wel zal, met name in het uitvoeringsplan 2023-2024, aandacht besteed worden aan het afval wat vrijkomt bij verenigingen en andere maatschappelijke organisaties.
We zijn al enige jaren goed op weg naar steeds meer circulariteit. Met de stappen die we al hebben gezet is een stevige reductie gerealiseerd in de hoeveelheid restafval die de Westerveldse inwoners gezamenlijk produceren. Zo daalde de hoeveelheid restafval in 2015 al met 92 kg ten opzichte van 2014, als gevolg van de invoering van omgekeerd inzamelen. In 2019 is opnieuw een fikse reductie gerealiseerd, van 40 kg per inwoner, door het restafval laagfrequent (één keer per acht weken) in te zamelen. De VANG-doelstelling voor 2020 was maximaal 100kg restafval per inwoner per jaar, met een afvalscheidingspercentage van 75%. Het afvalscheidingspercentage van Westerveld was in 2020 79%. De hoeveelheid restafval per inwoner bedroeg 123kg, waarmee de VANG-doelstelling dus deels behaald is. Westerveld wil hiermee verder, naar uiteindelijk 30 kilo huishoudelijk restafval per inwoner per jaar, zoals de VANG-doelstelling van 2025 voorschrijft.

Beoogd resultaat
Het vergroten van de kennis en bewustwording bij de Westerveldse inwoner, een verdere reductie van de hoeveelheid restafval naar 74 kg per inwoner per jaar en een reductie van de structurele jaarlijkse kosten van € 83.000, waarmee wordt toegewerkt naar een circulair Westerveld in 2050.

Argumentatie
1.1. Het voorstel draagt bij aan het behalen van de VANG-doelstellingen en een circulair Westerveld in 2050.
Westerveld heeft de VANG-doelstelling van 2020 deels behaald. Met dit plan zetten we in op het behalen van de VANG-doelstelling van 2025 en zetten we serieuze stappen richting een circulair Westerveld in 2050.
Gemiddeld genomen scheiden gemeenten met diftar hun afval met dertig procent tot zestig procent beter dan in gemeenten zonder diftar. Daarnaast is IPR Normag in 2021, tijdens een onderzoek in opdracht van Rijkswaterstaat, tot de conclusie gekomen dat in de eerste twee jaar na invoering van diftar het restafval gemiddeld met 89 kilogram per inwoner per jaar afneemt.
1.2. We spelen in op de wensen en behoeften van onze inwoners die in de infoquête over afvalscheiding zijn aangegeven.
Het rapport met de resultaten uit de infoquête is als bijlage toegevoegd. De resultaten zijn verwerkt in het Grondstoffenplan en het eerste Uitvoeringsplan.
1.3. Het Grondstoffenplan draagt bij aan het thema circulariteit uit de visie 'Samenwerken aan duurzaamheid'.
Circulariteit is een belangrijk thema in het nieuwe Grondstoffenplan. We zetten serieuze stappen richting een circulaire economie.

1.4. Met het Grondstoffenplan hebben we een visie voor de komende vier jaar.
In 2018 is laagfrequent inzamelen succesvol ingevoerd, maar op dit moment is er geen meerjarig beleidsplan.
Om de VANG-doelstellingen te behalen en toe te werken naar een circulair Westerveld is visie nodig voor de komende jaren.
1.5. Bronscheiding is voor de Westerveldse huishoudens de beste inzamelmethode.
Het onafhankelijk onderzoek van IPR-Normag is in de bijlage toegevoegd.
1.6. Door diftar in te voeren brengen we de VANG-doelen voor 2025 binnen bereik.
Gemeenten met diftar produceren minder restafval dan gemeenten zonder diftar. Bovendien is de afvalstoffenheffing in gemeenten met diftar gemiddeld lager dan in gemeenten zonder diftar. Deze maatregel is dus niet alleen goed voor het milieu, maar ook voor de portemonnee.
1.7. De voorgestelde maatregelen voorkomen (deels) hoge kostenstijgingen.
De kosten voor verwerking van restafval nemen steeds verder toe, o.a. door de stijgende afvalstoffenbelasting. Door uitvoering te geven aan het Uitvoeringsplan 2022 neemt de hoeveelheid restafval verder af, waardoor de kosten voor de Westerveldse inwoner minder hard stijgen dan wanneer geen maatregelen worden getroffen.
1.8 Incontinentiemateriaal en medisch afval vormen geen probleem voor de inwoner.
Een gedeelte van de inwoners heeft een medische indicatie, waardoor medisch afval vrijkomt of incontinentiemateriaal. Niemand kiest ervoor om ziek te zijn. Daarom is in het verleden een gratis extra restafvalcontainer ingevoerd voor inwoners met een medische indicatie. Uiteraard wordt op deze medische containers geen diftar geheven.

Duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord werken
Het 'Grondstoffenplan 2022-2025' draagt bij aan het thema circulariteit uit de visie 'Samenwerken aan duurzaamheid'.

Kanttekening en risico's
1.1. De landelijke VANG-doelstellingen zijn geformuleerd voor 2020 en 2025.
In het Rijksbrede programma ‘Nederland Circulair in 2050’ wordt aangegeven dat onze economie in 2050 volledig circulair moet zijn. De VANG-doelstellingen zijn geformuleerd om hieraan bij te dragen. Op dit moment staat er op het niet behalen van de VANG-doelstellingen geen directe sanctie. Wel zorgt de stijgende verbrandingsbelasting voor steeds hoger wordende kosten voor restafval. Het is dus van belang zo snel mogelijk toe te werken naar meer afvalscheiding en reductie van de hoeveelheid restafval om de kosten voor de Westerveldse inwoner beheersbaar te houden.
1.2. Tarieven diftar nog niet uitgewerkt
Diftar dient als aanvullende prikkel voor inwoners om minder restafval aan te bieden. Op dit moment zijn de definitieve tarieven nog niet vastgesteld. De vaste heffing wordt lager. Over het algemeen zal een gemiddeld gezin minder gaan betalen ten opzichte van het huidige systeem als alle andere factoren (zoals verbrandingsbelasting en grondstofprijzen) gelijk blijven. Met deze optie wordt de VANG-doelstelling van 2025 (Van Afval Naar Grondstof) verder benaderd. De tarieven worden uiterlijk in december 2022 door de raad vastgesteld in de 'Verordening op de heffing en invordering afvalstoffenheffing 2023'.
Wel is een berekening op hoofdlijnen als bijlage toegevoegd aan het voorstel met een verwachte reductie van € 83.000 op de structurele jaarlijkse kosten.
1.3. Neveneffecten diftar
Er doen verhalen de ronde dat invoering van diftar zou leiden tot meer vervuiling in de grondstofstromen, of tot afvaldumping. Recent onderzoek van onder andere IPR Normag heeft toont echter het tegendeel aan. Door diftar worden inwoners juist bewuster van goede afvalscheiding en het heeft een positief effect op de kwaliteit van de grondstoffen. Oook ROVA heeft deze negatieve ervaring niet. Als er al neveneffecten optreden (bijv. een toename in bijplaatsingen) dan zijn deze tijdelijk; na een half jaar tot een jaar zijn deze effecten niet meer zichtbaar. Om deze neveneffecten te

voorkomen is het belangrijk om inwoners goed mee te nemen in de voorbereidingen op diftar. Dit doen we door goed te communiceren.
1.4. Startdatum diftar
Invoering van diftar is een wijziging in het systeem van de afvalstoffenheffing. Dit betekent dat deze wijziging alleen op de eerste januari van het belastingjaar in werking kan treden.
1.5. Voorbereidingen diftar
Voor de voorbereidingen van de invoering van diftar is minimaal een half jaar nodig. Dit betekent dat, om
diftar op 1 januari 2023 in te kunnen laten gaan, uiterlijk in juni 2022 akkoord moet worden gegeven.
1.6. Oud papier inzameling
De verwachting is dat het inzamelen van het oud papier met containers en een vrachtauto met zijlader voor het behalen van de VANG-doelstellingen het meest effectief is. Uit de bijeenkomst met de inzamelaars en de infoquête is gebleken dat de inzamelaars en inwoners de oud papier inzameling op de huidige manier willen voortzetten via dozen die aan de weg gezet kunnen worden. In 2020 bestond de inhoud van de Westerveldse restafvalcontainer gemiddeld voor achttien procent uit oud papier. Dit komt neer op zo'n tweeëntwintig kilo oud papier per inwoner per jaar dat verbrand wordt. Dit is niet wenselijk voor het milieu, de VANG-doelstellingen en de Westerveldse portemonnee. Afgesproken is dat de inzamelaars en de gemeente hier gezamenlijk aan gaan werken.
1.7. Luierinzameling en -verwerking
Op dit moment is er één partij die op kleine schaal luiers recyclet. Zij halen het bruikbare kunststof eruit voor recycling en het slib wordt samen met slib van rioolwaterzuiveringsinstallaties vergist. Luiers kunnen vooralsnog niet gerecycled worden omdat er nog lang niet voldoende verwerkingscapaciteit is voor alle luiers in Nederland. De verwachting is ook niet dat dit de komende jaren snel verandert. Het apart in gaan zamelen van luiers levert alleen verhoogde logistieke kosten op en geen milieuwinst, omdat de luiers in eerste instantie samen met het restafval verbrand zullen worden.

Aanpak/uitvoering en communicatie
Hiervoor wordt verwezen naar het 'Uitvoeringsplan 2022'.

Integrale advisering
Intern_en_extern

Duiding integrale advisering
Intern
- Belastingen;
- Duurzaamheid;
- Financiën & control;
- Communicatie;
- Bedrijfscontactenfunctionaris (collectief circulair Westerveld).

Extern
- Onafhankelijk onderzoek bron- en nascheiding door IPR-Normag;
- AMA advies i.r.t. infoquête;
- Rijkswaterstaat;
- ROVA.

Kosten, baten, dekking
Structureel
De maximale kosten voor de garantiesubsidie oud papier zijn € 136.500 per jaar afhankelijk van de Marktprijs Oud Papier (MOP). Op dit moment is de MOP dekkend. Wij vragen om de voortzetting van het huidige beleid te kunnen garanderen, een structureel budget van € 40.000 ter beschikking te stellen. Mochten de kosten hoger worden, dan wordt dit meegenomen in de Najaarsrapportage 2022. Daarnaast vragen wij voor het opschalen van het project zwerfvuil een structureel budget van € 15.000

ter beschikking te stellen. Voorgesteld wordt beide budgetten te verwerken bij de Voorjaarsrapportage 2022 omdat de afvalstoffenheffing van 2022 al is vastgesteld. Voor 2023 wordt de dekking meegenomen in de afvalstoffenheffing voor 2023.

Incidenteel

Om uitvoering te geven aan het uitvoeringsplan 2022 is incidenteel budget noodzakelijk. Wij vragen een incidenteel budget van in totaal € 30.000 beschikbaar te stellen in 2022 en dit te verwerken in de Voorjaarsrapportage 2022 omdat de afvalstoffenheffing van 2022 al is vastgesteld.

Bijlagen

1. Grondstoffenplan 2022-2025
2. Uitvoeringsplan 2022 'Bewustwording, optimale dienstverlening en diftar'
3. Resultaten infoquête
4. Onafhankelijk onderzoek bron- en nascheiding PMD Westerveld 2021